

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1952 август 26 ВТОРНИК № 167 (2597) ӨРТЭЭ 20 КОП.

БОХУНГУ СОЛУНДА:

ВКП(б)-ниң XIX съездин чылдыр дугайында медээни совет улус көдүрлүүшкүн-биле уткаан (1 арын).

Кыдат Улус Республиканың Күрүнең Административтиг Чөвүлелиниң Премьеры болгаш Даштыкы Херектер Министри Чжоу Энь-лайны Н. М. Шверник хүлээп алган (1 арын).

М. Торжу. — Колхозчу тудугларның планын күөсүдеринче партияни удуртулганы күштелдирер (2 арын).
Н. Сердобов. — 1952—1953 өөредилге чылында школаларга өөредилгекижизилдигелгил ажилдын шынарлы бедидериниң оруктары (3 арын).

Школа белеткелдерин жожуда улус болбас (3 арын).
М. Бавуу. — Көдээ-ажыл-агы артелиниң Уставын шыгыны сагым (3 арын).
Улус демократияны чурттарында (4 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).

Ленин—Сталинның партиязының удуртулгазы-биле коммунизмниң тиилелгезинче

«Правда» солунга 1952 чылдың октябрь беште ВКП(б)-ниң ээлгелгил XIX съездин чылдыр дугайында ВКП(б) Төп Комитетинин доктаалын парлап үндүргөн.

XIX съездин дараазында хүн чурумун доктааткан:

1. ВКП(б) Төп Комитетинин өтчет илеткелчиги — илеткелчи ТК-ның секретари эш Маленков Г. М.

2. ВКП(б)-ниң Төп Ревизия комиссиязының өтчет илеткелчиги — илеткелчи Ревизия комиссиязының даргазы эш Москатов П. Г.

3. 1951—1955 чылдарда ССРЭ-ниң хөгжүлдүзүнүн беш дугаар беш чыл планының талазы-биле партияның XIX съездинин директивалары — илеткелчи Күрүлганың даргазы эш Сабуров М. З.

4. ВКП(б)-ниң Уставына өскертүүлелер — илеткелчи ТК-ның секретари эш Хрушев Н. С.

5. Партияның Төп органның конгулдалары.

1951—1955 чылдарда ССРЭ-ниң хөгжүлдүзүнүн беш дугаар беш чыл планының талазы-биле партияның директивалары болгаш партияның өскерткен Уставының төлөвилелинин текстини харугада парлаптыган.

Бүгү-Эвилелдин Коммунист (большевиктер) партиязының XIX съездин чылдырып турары болза, бистин партиявист амыдыралында, бүгү совет улустун амыдыралында төгүлдүг шылгарангай болушкун болур.

ССРЭ-ниң улустары ВКП(б)-ниң XVIII съездинден бээр эртен үеин дурдунда коммунист партияның удуртулгазы-биле баштыкы чыгыш болгаш башкы эш Сталинның башталганы-биле бүгү делегейге төгүлдүг чаа тиилелгелерни чедип ал, совет күрүнең күчүн хемчөөп четпес кылдыр быжылган, оон бүгү делегейге ат-алдарын көдүрүп үндүрүп, коммунизм тургузушкунун оруу-биле канчаар-даа аажок улуг базымны кылганнар.

XVIII съездинге ийи съездилерин аразында үеде партияның ажил-чорудулганы тодаргайлавышаан, эш Сталинның чугаалааны болза: «Политикти» шугумуну болгаш хүн-бүрүнүн практиктиг ажылынын талазы-биле өтчеттүг үе болза, бистин партиявист чингине шугумунуң долу тиилелгезин үези болган. XVIII болгаш XIX съездилерин аразында үе—совет тургузугун амыдыралчы үндээни болур коммунист партияның политиказының чаа сүр-күжүнүң үези, ленинизмниң улам тиилекчи идеяларының тиилелгезин үези болур.

Партияның XVIII съезди болза, ССРЭ хөгжүлдүзүн чаа чадазынче, социалист ниилелди тургузарын доозарының болгаш коммунист ниилелде чорту шилчегини үезинче кирген үеде болуп эрткен.

XVIII съездин илеткелчиге эш Сталин Совет Эвилелиниң бүгү делегей байдалының ханы анализ берген, дайн кысыкчыларының планын сойгалап илеткелчиге, совет даштыкы политиказы—бүгү чурттар-биле тайбынның болгаш ажил-херектиң харылзаанын быжылгаарының политиказын тодараткан, социалист ниилелди тургузарын доозарының болгаш социализмден коммунизмге чорту шилчегиниң программаны айткан.

Гитлержи эжелекчилерниң бистин чуртувусча оор өзү-биле халдааның ижурюнда совет улустун тайбын күш-ажылы ара сокатынган. Тайбын тургузушкунун үези тыгын турган. Гитлержи эжелекчилерге удур хосталгалыг дайының үези эгелзэн. Ленин—Сталинның партия совет улусту хосталгалыг улуг дайынче көдүрүп үндүргөн, фронтунуң болгаш тылдың күженишкенин катыштырган. Социализмниң улуг тиилел алышкынын камгалап алыр дээш Совет Эвилелиниң улустары бодунун төрөөн партияның долгадыр улам-на ханызы-биле сыры катышканнар.

«Ленинниң партиязы, большевиктерниң партиязы дайының хүнээринде тайбың тургузушкунун чылдарында ышкаш совет улустун удуртулгачы башкарчыкы күжү болган» — деп эш Сталин чугаалаан.

Бистин маадрылгы партиявиста, генийлиг баштыкы болгаш полководчу эш Сталинга удурткан совет улус бистин Төрөөн чуртувустун алдарын, хосталганын болгаш хамаарышпас чоруун камгалап ап, фашизмге кулдандырып турган Европаның улустары хостаан, делегейниң цивилизациян фашисттер өлүрүчүлдерден камгалап алган.

Кадыг-берге дайының шылгалдаларының хүнээринде партияга кижизиткен совет улустун кайгамчык большевикчи шынарлары—эрес, дидим чорук, демиселге коргар чорукту билбей, бистин Төрөөн чуртувустун дайынынга удур тулчурунга белен чорук каян-даа туруп көрбөзүн-биле илергейлелгелер. Бистин улус болза, маадрылгы улустун алдары-биле бодун бүртүткен.

Ада-чуртун дайыныга Совет Эвилелиниң төгүлдүг тиилелгези болза:

—Эзулуг улусчу тургузуг—ниилелде организациязының дээди хевир болур бистин совет тургузугун тиилелгези;

—Хей националдыг күрүнең үлегер-чижээ болур бистин совет күрүне тургузувустун тиилелгези;

—Совет Чепсектиг Күштерин тиилелгези, бистин үениң бирги чергезини армиязы болур бистин Совет Армиявистың тиилелгези болган.

Ада-чуртун дайыны болза, совет ниилелдин мораль-политиктиг чыгыш-езиниң, ССРЭ-ниң улустарының найбарлыгы, совет патриотизмниң аштырбас улуг күжүн көргүскөн. Совет Эвилелин кошкандыр дээн дайынынның бодалдары бүрүнү-биле буурап дүшкөн. Ада-чуртун дайының чорудулганында совет күрүне улам-на быжылган, совет тургузугун шийтирилгил артык күжү капиталист тургузугдан оон тергилдери болу талазы-биле илеретинген.

Эш Сталин 1946 чылдың февраль 9-та төгүлдүг чугаазына коммунист партияның чооку келир үеде болгаш элзэн үр үеде ажылынын планын тодараткан.

ССРЭ-ниң улус ажил-агыын катап тургузарының болгаш хөгжүлдүзүн дөрт дугаар беш чыл планының дугайын чугаалавышаан, чаа беш чыл планынын кол сорулгалары чүд дээрге, чуртун качыгалаан районнарын катап тургузары, үлетпүрүнүң болгаш көдээ ажил-агынын дайн мурнундагы денелдин катап тургузары болгаш оон ынай ол денелди чогуур хемчээлди-биле ыракта ажыраы болур деп эш Сталин айткан.

Сталин чың дөрт дугаар беш чыл планының чедишкенин күөсетингени илереткен дайн сөөлүнүн тайбын тургузушкунун чылдары коммунизмниң тиилелгези дээш болур. Практикага шылгалтынган политиктиг шын шугум кылдынган соонда партияның кадрлары болза, партия болгаш күрүне удуртулгазын шийтирилгил күжү болу бээр. Кадрларны шилеп алыр, таарыштыр тургузар болгаш кижизидер дугайында эш Сталинның айтышкынаар амыдыралга хүн-бүрү шак ынааар ботандырып турарының ачызы-биле бистин чуртувуска практиктиг ажил кырынга хей сангы кадрлар өзүп үнгөн болгаш канчалыг дадыканын. Партия оларны даандырган ажил-херек дээш бедик хары салгалыг болур бодалга, бодунга болгаш өскелерге негелдиг болурун, чепестерин дидин шугумчүледиң бодалына кижизидип турар. Эш Сталинның өөредип турары эзугаар шугумчүл болгаш ботшүмчүл болза, бистин хөгжүлдүстүң хоойлуу, бүгү-ле сөөргүчөк, шүшпөн, бистин бурунгаар дүрген тиилелгелги чорувуска шактык кылар бүгү-ле эрги өлүп турар чүдүлдерни алып тиилелгезин шийтирилгил чепсез болур.

ВКП(б)-ниң XIX съездин чылдыр дугайында доктаалды совет улус кирнишкени-биле дынаан. Партияның XIX съездинин ССРЭ-ниң хөгжүлдүзүнүн 1951—1955 чылдарда беш чыл планының директиваларының парлагда үнгөн төлөвилели болгаш партияның чаарткан Уставының бижимелинин төлөвилели болза, бистин партиявистин, совет улустун мурнунга коммунизмге баар оруктап улам ынай шимчээриниң кайгамчыктыг перспективаларын ажайып берип турар.

Совет Эвилелинде канчаар-даа аажок улуг хемчээлди тайбың тургузук үргүлчүлөп, улус массаларың чаагай чуртталгазы чайгылыш чок өзүп турда, капиталдыг чурттарында боо-чепсекти эндере будуруп, хамаатын турдушкуну соксадып, ажил чокталыр чорук өзүп, миллион-миллион ажилчы чоннар хилинчек-човулаңы болгаш аштын дүределдин көрүп турарлар.

Тургузукчу тайбын күш-ажылда хаара туттунган совет улус коммунист тургузушкунун сорулгалары чедишкенин шийтирилп турар. Коммунизмниң улуг тудугларының дугайында Совет Чазактың төгүлдүг доктаалдары—чуртту электржидериниң генийлиг ленинчи идеяларынын амыдырал кырынга көөсүзү-биле боттанганы болур. «Совет эрге-чагырганы бүгү чуртту электржидериниң биле кадарга коммунизм болур» — деп, В. И. Ленин чугаалаан. Эш Сталинның инициативызы-биле Болгада, Днепрде, Дона болгаш Аму-Дарьяда кончук улуг гидротехниктиг тудушкуннар Совет Эвилелиниң бүдүрүчү күштеринин хөгжүлдүнде чаа чада болуп турар. Коммунизмниң улуг тудугларының баштайгызы—Волга-Донун В. И. Ленин аттыг судно чорур каналы ажыгалче кирген.

Бистин партиявист марксизм-ленинизмниң пропагандазынын идеологтук ажилды, кадрларын, бүгү коммунистерни ленинизмниң эзуунга кижизидериниң шийтирилгил ужурузын чуулалап көрүп келген болгаш көрүп-даа турар. Партияның XVIII съездинге эш Сталинның айтышкынаарында үндээлзөөш партия болза, канчаар-даа аажок улуг идея-кижизидилгелги ажилды чорудуп турар. Миллион-миллион совет кижилер Маркстың, Энгельстиң, Ленинниң, Сталинның классиктиг чогаалдарын өөренип турарлар.

Идеология ажылынын талазы-биле ВКП(б)-ниң Төп Комитетинин суралгы шийтирилери, эш Сталинның айтышкынаары культура тургузушкунун чаа чадазын ажайып, бүгү идеологтук ажылга, ажилчы чоннарын коммунист кижизидилгезиниң херзэн бедик чадаже көдүргөн. Төп Комитеттин хемчеглери эргемин болгаш уран-чүлдүн ажил-чакчыларының одуруунга дайынчы патриоттуг совет бодалдын тергилдешкенин хандырар социалист культураның бүгү чепсектери: парлаганы, пропаганданы, эртемни, литератураны болгаш уран-чүлдү чаа, улам-на бедик чадаже көдүрер согулгалыг. Партияның XVIII съездин эш Сталинның чугаалааны болза:

«Партияның кадрлары дээрге, партияның команднылар составы-дыр, ынааарга бистин кадрларының эрге-чагырганы тудуп турар болганда,— олар удуртукчу күрүне органның планын база-ла команднылар составы болур. Практикага шылгалтынган политиктиг шын шугум кылдынган соонда партияның кадрлары болза, партия болгаш күрүне удуртулгазын шийтирилгил күжү болу бээр. Кадрларны шилеп алыр, таарыштыр тургузар болгаш кижизидер дугайында эш Сталинның айтышкынаар амыдыралга хүн-бүрү шак ынааар ботандырып турарының ачызы-биле бистин чуртувуска практиктиг ажил кырынга хей сангы кадрлар өзүп үнгөн болгаш канчалыг дадыканын. Партия оларны даандырган ажил-херек дээш бедик хары салгалыг болур бодалга, бодунга болгаш өскелерге негелдиг болурун, чепестерин дидин шугумчүледиң бодалына кижизидип турар. Эш Сталинның өөредип турары эзугаар шугумчүл болгаш ботшүмчүл болза, бистин хөгжүлдүстүң хоойлуу, бүгү-ле сөөргүчөк, шүшпөн, бистин бурунгаар дүрген тиилелгелги чорувуска шактык кылар бүгү-ле эрги өлүп турар чүдүлдерни алып тиилелгезин шийтирилгил чепсез болур.

ВКП(б)-ниң XIX съездин чылдыр дугайында доктаалды совет улус кирнишкени-биле дынаан. Партияның XIX съездинин ССРЭ-ниң хөгжүлдүзүнүн 1951—1955 чылдарда беш чыл планының директиваларының парлагда үнгөн төлөвилели болгаш партияның чаарткан Уставының бижимелинин төлөвилели болза, бистин партиявистин, совет улустун мурнунга коммунизмге баар оруктап улам ынай шимчээриниң кайгамчыктыг перспективаларын ажайып берип турар.

Совет күрүнең төгүлдүг тиилелгелери болза, бүгү делегей амыдыралының сайзыралына канчаар-даа аажок улуг саалдар-хамаарыгалыг болуп турар. Совет Эвилели болза, элзэн каш он чылдарың дургузунда тайбынга ынакшылдыг политиканы чайгылыш чокка чорудуп, тайбын дээш, дайының империалисттиг кысыкчыларына удур могаг-шылаг чок демиселги келген. Ленинчи-сталинчи даштыкы политика, тайбын болгаш улустарың аразына дем-катышкыны дээш ССРЭ-ниң чайгылыш чок, шийтирилгил демисели болза, бүгү-ле чурттарың чус-чус миллион кижилерниң бистин чуртувуска сагыш-сеткилди катыжышкынын кылырын болгаш деткирив хандырып берген.

Партияның XIX съездинин 1951—1955 чылдарда ССРЭ-ниң хөгжүлдүзүнүн планының талазы-биле директиваларының төлөвилелинде мынча деп айттырар:

«Социализмниң канчаар-даа аажок улуг амыдыралчы күжүн ажил-агынын социалист системаның капиталист системеден үндээлзөөш-биле артык күштүү бо (бешки) беш чыл планы бүгү делегейни мурнунга база катап көрүзүг. Бо беш чыл планы болза, тайбын ажил-агынын болгаш культура тургузушкунун планы болуп турар. Ол болза, Совет Эвилелиниң болгаш улус демократияның чурттарының экономика талазы-биле дем-катыжышкынын кады ажалдажылганы улам ынай быжылгаарына болгаш калбаргырынга, ден эрге болгаш бот-боттарына дузалыгының эгезинге үндээлзөөш, салдыны сайзырадырын күзеп турар бүгү-ле чурттар-биле экономик харылзаалары сайзырадырынга улуг деткирени кылар.

Совет экономиканың беш чылды планында көрдүнүп турар тайбын хөгжүлдүзү болза, улус ажил-агынын милитаризастарының болгаш капиталисттерге эне-улуг ажил-кончаны бээриниң, база ажилчы чоннарын улам ынай адалып-хоозурадырынын оруу-биле чоруп турар капиталист чурттарының экономикага шуут удурлышка болуп турар.

Совет Эвилелиниң ажалчы чоннары болза, Ленин—Сталинның партиязының удуртулгазы-биле улус ажил-агынын планынын чедишкенин күөсүдери дээш социалист чарышта илепкейлиг киржи, коммунизмниң улуг-чаагай тудуун тудуп үндүрүп турарлар.

Партияның чаартыган Уставының бижимелинин төлөвилелинде чугаалап турары болза, «амгы үеде Совет Эвилелинин коммунист партиязының кол сорулгалары болза, социализмден коммунизмге чорту шилчегиниң аргазы-биле коммунист ниилелди тургузары, ниилелдин материалдыг болгаш культуру денелдин үзүктөл чок бедидери, ниилелдин кижизинерин интернационализмниң эзуунга кижизидер болгаш бүгү чурттарың ажилчы чоннары-биле акы-дыман харылзааларын тургузары, дайынын агрессивтиг хөдөлүшкенин советтик Төрөөн чуртун илепкейлиг камгаладын бүгү хемчеглер-биле быжылгаары болур».

Ленинниң тугунуң адаа-биле, Сталинның удуртулгазы-биле коммунизмниң тиилелгезинче, бурунгаар!

ВКП(б)-ниң XIX съездин чылдыр дугайында медээни совет улус улуг көдүрлүүшкүн-биле уткаан

Күш-ажылга чаа-чаа чедишкенин чедиш алыгылар!

ВКП(б)-ниң XIX съездин чылдыр дугайында дынаалдыгы Дээржинский аттыг «Трехгорная мануфактура» комбинаттың коллективи бүгү совет улус-биле кады улуг көдүрлүүшкүнүг жуурашкан.

Пес аргыларының ийги чехивде дүштеки часпарлашкын болуп турган. Аргыкчылар, дузалакчы мастерлер болгаш мастерлер агитатор Аралкынын беседаны кончук кичээргейлиг дынааннар. Ында чылганнарны беш чыл планынын талазы-биле директиванын төлөвилели-биле ол таныштырган. Совет чуртун экономиказынын болгаш культуразынын моон сонгаар улам өзүдүзүнүң дугайын, ажилчы чоннарын материалдыг чаагай амыдыралынын чаа көдүрлүүшкүнүн дугайын көргүзүп турар сан бурузу дынаакчыларга ханы өөрүчүгү болуп турган.

Чүвө чугаалаары-биле чаарткы Кирина сөс алгаш мынча деп чугаалаан:

— Коммунист партия, адавыс болгаш башкывыс эш Сталин чонун (СЭТА).

амыдырал чуртталгазын улам байдып чаагайжыдарынын дугайында улуг сагыш салып турар. Чаа беш чылды амыдырал кырынга чедишкенин ботандырып күөсүдериңге совет кижилер күжүн харамнамастар. Бистер, трехгоржулар ажилдык бүдүрүчүлүүн улам бедидип, чыл планын хуусаа бетинде күөсүдери хандырар бис, трехгор маркалап бес делегейде эн эки шынардыг болурун чедиш алыр бис!

Аргыкчылар Нина Королева, Мария Порещкая болгаш өске-даа ажалдакчылар, чаа беш чылда совет чуртунун мурнунга ажытынып турар кончук улуг перспективаларын дугайын чугаалавышаан, күш-ажылга чаа-чаа чедишкенин чедиш алыр деп эр, херзэен ажилчыларны кыйгырганнар.

ВКП(б)-ниң XIX съездин чылдыр дугайында алдар болдурган агитаторларның беседалары комбинаттың бүгү фабрикаларында үргүлчүлөп турар.

ТБИЛИСИ. Грузиянын ажилчы чоннары ВКП(б)-ниң XIX съездин чылдыр дугайында медээни канчаар-даа аажок улуг соруку кирнишкин-биле дынааннар. Мукун агитаторлар будуруге, албан черлеринде болгаш колхозтарда ВКП(б) ТК-ның шийтирилгил ажалчыларга болгаш албан-хаакчыларга, колхозчуларга таныштырып чоруп турар.

«Республиканың эн-не хоочун будуруге чери—Тбилисиниң паровоз-вагон септээр Сталин аттыг заводу. Паровоз өлтээр чехке беста болуп турганынын үезинде стахановчу котельщик Л. Маргитшвили сөс ап чүвө чугаалаан.

Бистин чуртувус Ленин—Сталин партиязынын удуртулгазы-биле чораш коммунизм тургузушкунуң (СЭТА).

Төрөөн чуртувусту өөртүүл

ТБИЛИСИ. Грузиянын ажилчы чоннары ВКП(б)-ниң XIX съездин чылдыр дугайында медээни канчаар-даа аажок улуг соруку кирнишкин-биле дынааннар. Мукун агитаторлар будуруге, албан черлеринде болгаш колхозтарда ВКП(б) ТК-ның шийтирилгил ажалчыларга болгаш албан-хаакчыларга, колхозчуларга таныштырып чоруп турар.

«Республиканың эн-не хоочун будуруге чери—Тбилисиниң паровоз-вагон септээр Сталин аттыг заводу. Паровоз өлтээр чехке беста болуп турганынын үезинде стахановчу котельщик Л. Маргитшвили сөс ап чүвө чугаалаан.

Бистин чуртувус Ленин—Сталин партиязынын удуртулгазы-биле чораш коммунизм тургузушкунуң (СЭТА).

Тараажыларның ажил-ишчи бөлээ

Большевик партиявистың XIX съездинге белек болдурган чоңуң күш-ажылы көдүрлүүшкүннери областын бүгү булуңтарында калбарып турар. Август 22-де Улуг-Хем районда Сталин аттыг көдээ ажалчы артелиниң төвүнге 120 ажал кижикиржи киржикчилик митинг болгон.

Колхоз даргазынын оралакчызы эш Тадар-оолдан ВКП(б) Төп Комитетинин дынаалдын таныштырган. Колхозчу бурузу партияның съездинге белек болдурган чаа ажил-ишчи хүлээлгелериниң ап турган.

Звено удуртукчу эш Чамзырын күрүнең мал өстүрер планын эрести күөсүдери, ылангы мал чепи белеткээрин, ону кайжаа херим-биле быжылгап ажаарын хүлээген. Ол бо чылдың баштайгы чартында 238 трудоденьнери ажалдап алган.

Колхозтун мергежилдиг дарганы эш Чолдак-оол, бүгү колхозчуларны стахановчу ээлгече кыйгырышышаан, дүжүт алышкынын үезинде машина чепсектин үрелгеш саалай бээр чоруун болдурбас дээш ажалдаарын хүлээген.

Колхозтун мергежилдиг дарганы эш Чолдак-оол, бүгү колхозчуларны стахановчу ээлгече кыйгырышышаан, дүжүт алышкынын үезинде машина чепсектин үрелгеш саалай бээр чоруун болдурбас дээш ажалдаарын хүлээген.

Машинист эш Шулуун сиген кезилдениң үезинде хүн нормазын үргүлчү 2 катап ажай күөседип чартык чылда 225 трудоденьнери ажалдап алган. Эш Шулуун бодуунуң санына улам-на артык күш-биле ажалдаарынче тараажыларны кыйгырган.

Хайраканда Ворошилов аттыг көдээ ажил-агы артели (даргазы эш Чаш-оол, парторганизация секретари эш Лопчаа) база-ла мурнуку одурунда чоруп, Төрөөн чуртунун мурнунга тараа дужаарынын хүлээлгезин август 23-те 107 хуу күөсеткен.

Дүжүттү чидирг чокка чогуур өйүндө ажаап алыры дээш могаг чок (СЭТА).

Күрүнеге тараа дужаарынын планын күөсеткен

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Улуг-Хем районун Ийи-Талда Жданов аттыг көдээ ажил-агы артели (даргазы эш Кук, парторганизация секретари эш Белек) күрүнеге тараа дужаарынын планын болгаш МТС-ниң ажалдаанынга натура төлөвүн хуусаанынын бетинде — август 23-те күөсеткен. Оон иштинде кол культура — кызылгас дужаарынын планын 105,6 хуу күөсеткен.

Дүжүттү чидирг чокка чогуур өйүндө ажаап алыры дээш могаг чок (СЭТА).

Ук колхозтун Чодарда бригаданы эш Борбак-Даш башкарып турар. Оларда эш Булгаковтун «Сталинец-4» деп комбайны, тараа кестирер бир машина, 6 хол кадырлары ажалдап турар. Комбайн 40 ганың тараазын ажаап алган.

Колхоз бастырылган тарааларны комбайндан, шаңнардан күрүне-складчың үзүктөл чок дажылдап турар. Август 20-ге чедир 20 тоннаны эккелген, оон 4 тонна дужаа тыгын.

Кыдат Улус Республиканың Күрүнең Административтиг Чөвүлелиниң Премьеры болгаш Даштыкы Херектер Министри Чжоу Энь-лайны Н. М. Шверниктиң хүлээп алганы

Август 22-де ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиумунун Даргазы Н. М. Шверник Кыдат Улус Республиканың Күрүнең Административтиг Чөвүлелиниң Премьеры болгаш Даштыкы Херектер Министри Чжоу Энь-лайны хүлээп алган.

Хүлээп алышкына Күрүнең Административтиг Чөвүлелиниң чанында Саң-хөө-экономика комитетинин даргазынын оралакчызы Ли Фу-чунь, Кыдат Улус Республиканың ССРЭ-де Оона болгаш Бурун эргелиг элчини Чжан Вэнь-тянь,

Улустун-революшчу шериг чөвүлелиниң Кол Штабының начальынын оралакчызы Су Юй, Кыдат Улус Республиканың Даштыкы Херектер Министринин политиктиг секретари Ши Чжэ олар киришкеннер.

Улустун-революшчу шериг чөвүлелиниң Кол Штабының начальынын оралакчызы Су Юй, Кыдат Улус Республиканың Даштыкы Херектер Министринин политиктиг секретари Ши Чжэ олар киришкеннер. Хүлээп алышкына ол ышкаш кижиршенер болза: ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министринин оралакчызы Г. М. Пушкин болгаш ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиумунун Секретари А. Ф. Горкин. (СЭТА).

Колхозчу тудугларның планын күүседиринче партийжи удуртулганы күштөлдирер

1952 чылда тудугларның планын долдур болгаш ажыра күүседир дугайында бистин районун колхозтарының мурунуга улуг сорулга салдырган. Шпанда көрдүнгенин өзүгээр колхозтарның чуртталга бажынарын, бүүдүрүлгө, культурамдырал тудугларын чогуур хуу-саазында күүседир ажылды тодаргай удуртуп башкарычы Бай-Тайга районун партия организациалары улуг кичээгенин салып келген.

Районун эр, херээжен колхозчулары бо чылдын дургузунда тудуг планын күүседир дугайында социалисттик чарыштың хүлээгелерин кижн бүрүз алган турган. Олар боттарының хүлээгелерин күүседирине кызык ажалдап турар. Колхозтарның чаа суурлары калбарган тудум-на, оларның ажыл-агый хөгжүлдөсү база денге көдүрлүр деп чүвө чугаажок. Колхозтар бо чылдын 70 саннык чаа чуртталга бажынарын, бүүдүрүлгенин 13 тудугларын, 3 муң баш мал кирер чаа кажаларын тудуп доозар деп сорулга салган турган. Колхозтарның тудуг бригадалары план өзүгээр 6230 кезек тудуг ыжын кескен болгаш оон иштинден 5.496 кезек чудуктарын сөөрттүп алган. Август 1-ге чедир 45 бажынны тудуп, бүүдүрүлгенин, культурамдыралдын 10 тудугларын дооскан болгаш 25 бажынарын кырыштын доозуп турар. Сталин аттыг болгаш «Мурнакчы» колхозтарның эр, херээжен колхозчулары — Совет Тываның 8 чыл болур оюнга таварыштыр тудугларын планын 100 хуу күүседир талазы-биле хүлээгелер алган.

Тудуг бригадаларының тус-тус тудугуларын аразында иштичир кызыл тукучугаштар тургустунган, ол тукучугаштар болза, эн-не мурнакчы ажалдаан тудуг бригадаларына болгаш тудугчуларга шилчиң турар. Партия эге организациалары тудуг бригадаларына хана солуннарын, хүндүлөө болгаш көргүзүп самбыраларын тургускаш, үргүлүү үндүрерин хандырып келген. ВКП(б) райкомунун лекторлар бөлүгү тудуг бригадаларына 37 лекцияларын номчулгазын чоруткан. Партия эге организациаларының агитаторлары болза, тайылбыр-массалыг ажылды тудугчуларын ортузунда доктаамал чорудуп турар. Районда колхозчу тудугларын чоруп турар байдалын болгаш тудуг ажылын дүргөдөлүгүн дугайында айтырылганы ВКП(б) райкомунун бюро хуралына база райкүүкомунун хуралдарына хей удаа чугаалашкан.

Тудуг талазы-биле социалисттик чарыштың ийги кварталда түнөйлөн ап көөрге, «Мурнакчы» колхоз (даргазы эш Кандан, партия эге

организациязының секретари эш Адыг) районга бир дугаар черин эжелээ. Колхоз бо чылдын 15 чуртталга бажынарын тудар тургаш, июль 25-ке чедир оларны шуптузун тудуп дооскан болгаш 3 бажынны кырышалаан. Колхозтун тудугчулары хүлээлгезин шевергин күүседип, тудугтун шынарын экижидип турар. «Победа» колхоз (даргазы эш Монгуш-оол) чыл дургузунда 16 чуртталга бажынарын тудар тургаш, ам 10 бажынны бүрүн кылган, 7 бажынны кырыштын доозуп турар. Тудугларын седейбериң төнчүзүңге чедир бүрүн доозар дугайында тудуг бригадаларының кижигүнери ам чаа хүлээлгелерин алганнар. Тудуг планын күүседир дээр коммунистер мурунку одуртпа туржуб, боттарының үлегерин көргүзүп турар. Тудуг бригадаларында ажалдап турар коммунистер Дамчы, Бүрбү онаашкан ажылын нормазын хүн-бүрүде 100—180 хуу, а Лама-Сүү, Сүрүн олар хүн нормазын үргүлүү 125—200 хуу, «Тээли» колхозта Санчай, Сегбе, Данаа, Сталин аттыг колхозта Эреге, О. Делик олар аттыг нормазын хүнүде 130—200 хуу күүседип келгеннер.

Колхозтарның тудугларын дүргөдөлүгүнө район төвиңүң ажылчын, албан-хаакчытар, көдээ ажыл-агыйның специалистери дыка дузалыг ажылдарын кылган. Тээли суур Совети (даргазы эш Онгай-оол, даргазының оралакчысы эш Лама-Серен) тудугларын ажылына сууруң чоңуң хей катап мобилизастаан. Сууруң чоңу шеф-биле Сталин аттыг, «Тээли», «Төн-Терек» колхозтарын тудуг шөлдөрүнө 750 чудуктарын сөөрттүп, 690 маанын дилип, 5 бажыннын ханазын кылып, база 5 бажынны кырышалап берген.

Тудуг планын күүседир талазы-биле «Төн-Терек» колхоз (даргазы эш Маадыр, партия эге организациа секретари эш Тойбу-Хаа), Сталин аттыг колхоз (даргазы эш Кула, партия эге организациа секретари турган эш Серен-Чимит) кошкак ажалдаанын демдеглезе чогуур. Ынчангаш ол колхозтарда тудуглар кончуг хожудап чоруп турар. Тудугларын чедишкениң доозар дугайында ол партия эге организациалары тодаргай ажалдар болгаш анаа удуртулганы күштөлдирер ужурулг. Колхозчу суурларын улам чаагай-жыдар, тудугларын планын чогуур хуу-саазында күүседир дугайында районун партия конференциязының шиттирин амыдыралга боттандырар дээр партия, совет организациалары мөө сонгаар шыгыңы демиселди чорудар керек.

М. ДОРЖУ,
ВКП(б) Бай-Тайга райкомунун секретари.

Партийжи-политиктиг ажыл

Монгуш-Тайга районун партия организациалары районун ажылчы чоннарын ортузунга полит-массалыг ажылды организастаар талазы-биле элзэн чедишкениңерди болган.

ВКП(б) райкомунун илеткелчилер бөлүгүн кижигүнери чыл эгезинден бээр ажылчы чоннар ортузунга язы-бүрү темаларыг лекциялар номчулгазын 48 катап чоруткан. Оон ангыда партия, советтин активчилери 52 кезек черге лекцияларын номчан болгаш 42 кезек черге политиктиг илеткелчилерин кылган. Партия эге организациаларының агитаторлары чыл эгезинден бээр ажылчы чоннар ортузунга бекселдерин, солун номчулгазын 274 кезек черге чоруткан.

Ажылчы чоннар ортузунга лекциялар номчуур, политиктиг илеткелчилер чорудар талазы-биле ВКП(б) райкомунун илеткелчилер бөлүгүн кижигүнери эштер Чюдюк, Сандып олар эки ажалдап турар, ажылчы чоннар ортузунга агитас-массалыг ажылды чорудар талазы-биле агитаторлардан Каргы сумузунда агитколлективтин агитаторлары эштер Биче-оол, Сырбык, Уядуң олар эң идеялык ажалдап турарлар.

Ынчалза-даа, районун партия организациаларының партийжи полит-массалыг ажылды органи-

застан турарында улуг четпестер бар. Чүд дээрге, партия эге организациалары агитколлективтеринң ажылын тодаргай боттотуп план өзүгээр удуртпайн турар, ынчангаш агитколлективтеринң ажылы ала-чаагаарлап чоруп турар. Оон уламыдан чамдык агитаторлар агитас-массалыг ажылды чорударына шуут киришпейн турар.

Ылангы Мөген-Бүрөн сумузунда Чамбал, Каргы сумузунда Шиний-Хөө, Балдан, Мугур сумузунун Акдырда Улуг-Карак ышкаш чамдык агитаторлар мырынай ажалдабайн, чүгле агитаторлар деп ат эдилеп чоруурлар.

Партийжи полит-массалыг ажылды чорударына ВКП(б) райкомун, оң пропаганда болгаш агитация килдизин боттуп удуртулганы, контрольдоп чорутпайн турар. Ынчангаш ВКП(б) райкомунун бюрозунун партийжи полит-массалыг ажылдары экижерде талазы-биле үндүрүп турган доктаалдары күүседилгенин хыналдазын чорутпаанын ужурунда эки үрө-түнел чок болуп артып турар.

Ам ВКП(б) райкомунун партийжи полит-массалыг ажылды организастап чорудуп турарында четпестер дарый узуткаш, бедик деннеге организастаар хемчеглерин алып ужурулг.

С. ШЫРАП.

Чамдык түнөлдөр

Биң-Хем районун Туранда үлетпүр комбинады чартык чылдын бүдүрүлгө программасын үжүткөсү, июль айның бүдүрүлгө программасын база ынчаар чедишкениң күтүскөн. Комбинат июль айның бүдүрүлгө программасын нити продукцияларын талазы-биле 103 хуу, бараның продукцияларын талазы-биле 127 хуу күтүскөн. Ол шык күш-ажылдың бүдүрүлгүү база бедиктен.

Комбинаттын даранылга болгаш мааны салбырлары база ол шык идик даараар салбыры июль

айда бүдүрүлгө программасын ажыра күтүскөлдөө.

Улетпүр комбинады күш-ажылды механизастаарына улуг кичээгенин база салып турар. Чижээлээрге, тууубу хевирлерин мурунуда холбиле күүседип турган болза, ону ам механизастаан.

Ол комбинатта мурнакчыларын одурунда казанычылар Костенков, Никифоров, ыш хирээлекчизин Саргы, машинистка Едеева база даранылга салбырларды мастер Кокин олар кирип турарлар.

БАДАРЧИ.

Социалисттик чаа суур

Шуйда «Мурнакчы» көдээ ажыл-агый артели Бай-Тайга районда анык колхозтарын бирээзи. Артель баштаар черин даргазы эш Канданның, парторганизация секретари эш Адыгның ажыл-иши удуртулганын база колхозчуларын кызык-мак күш-ажылының түнелинде Булунда кончуг чараш чаа суур өзүп турар.

Кандык чаа ажалды кижилер кадрлар кылып бүүдүрер болгай. Ийн чыл четпес үениң мурунда чаала, уран-шевер-даа эвес, хуу ажалды арат чоран эш Урбаа бодунун мергежилдиң аргазы-биле ам колхозтун эң шев-вер бызачысы болган. Ол чүгле боду мергежиң турар эвес, харын чаа кадрларын өстүреринче хол кичээгенин салып, ай бүрүдө 2—3 кижилерин бызачыга өөрөдип ач турган.

Амгы үеде артельдин тудуг бригадалары Чалзып, Очур, Карандаш, Аван-оол, Кудурукпай ышкаш шеверлер, ажыл-ишке организакчылар көвүдөн. Оларды нитизин-биле 125 кижн бар, ажалдын айы-биле тус бүрү эвеналар кылдыр хуваатынган ажалдап турар.

«Мурнакчы» көдээ ажыл-агый артели эртен чылын тудуг планын районда муңап дооскан, ажалдын шынары база эки.

Бо чылгы бүдүрүлгө планын өзүгээр чуртталганын 15 бажынарын кылдыр тургаш, ам херек кырында 17 чаа бажынарын ажалдап кириген. Оон ынай башкылар чурттаар ийн аал ишти олурар бажын, 100 тонна кирер тараа складын база тудуп дооскан.

Мал ажылын сайырадырыңга холбаштыр артельдин нитилештирген малынга 500 база 300 хой кирер 2 кажаларын кылбышаан, 100 инектин кажазынын ханазын тургускаш, бызаа болгаш хаван кажаларын база кылып турар.

Чоокта чаа-ла чангыс-даа тудуг чок турган Булунда ам социалисттик суур калбарып турар. Ында эге школа, эмнеде болгаш ветеринария чери ажалдап турар. Ол бүгү болза, коллективтиг амыдыралын хуу ажал-агыйдан деннеп чок артык күшүңүң бызаа катап бүүдүрөдип турар факт болур.

С. АЛЕЕТ.

Колхозта тудуг анылы

Бай-Тайга районун Көп-Сөөк сумуда «Тинелге» көдээ ажыл-агый артелинде тудуг ажылының бригадасы тудуг планын күүседир дээр бо чылдын эртен чылдарга бодарга дыка организастыг болгаш чедишкениң ажалдап турар.

Бо чылдын колхозка 16 чуртталга бажынны тудар деп планнаан. Июль айга чедир 12 бажынны тудуп дооскан, 5 бажынны ханазын туткаш, кырыштарын, амбарларын кылып турар. Оон ангыда малдын 4 кажазын тудуп дооскан, 2 кажазын тудуп эгелзэн.

Тудуг ажылының бригадари коммунист эш Тойбу-Хаа тудугчуларын ажылын эки удуртуп, кызыкмак-кай ажалдап турар. Тудуг бригадасының кижигүнери колхозчу суурун сайырадып тургустар дээр аксеткилдиң ажалдап турарынын барымдаанын чылдын бирги чартынын олар дыка хей трудодеңнер ажалдап алганы херечилеп турар. Чижээ, тудугчулар Намайыр 209 трудодең, Семисей—187, Сүрүн—152; сөөртүлгө Шыдыраа—239, Сабдыжап—209; дилдеге Хавачап—109, Токтай—110 трудодеңнерин ажалдап алганнар.

Тудугда колхозчу херээженер улуг күш болуп ажалдап турарлар. Олар тудугтун яны-бүрү ажалдарында эр улус-биле бир дөмей ажалдап турарлар. Оларның итинде комсомолчу Ирандоо, Оржумаа, Долзанмаа олар мурнакчы болуп турар.

Тудуг бригадалары артка тудугларын дүргөн доозар дээр шылапкы ажалдап турар.

Х. ТААН-ООЛ.

Колхозчуларга лекция

Чоокта чаа Барың-Хемчик районун Аксы-Барлык сумузунда «Ленин оруу» көдээ ажыл-агый артелиниң кижигүнеринге райончун ажылчы чоннар депутаттарының Советинин күүскени комитетинин даргазы эш С. Чанзан-оол «Көдээ ажыл-агый артелиниң сталинчы Уставын хажык чок камгалар» деп аттыг лекцияны номчуп берген.

Лекцияны 50 ажыг колхозчулар дыңнап эрткен. Колхозчулар лекцияны кончуг сонугурап дыңнап болгаш боттарының сонугурадыг айтырылганы тодаргай харынын алганнар.

К. БОРАНАЙ

1952—1953 өөредилге чылында школаларга өөредилге-кижизидилгелиг ажылдың шынарын бедидеринин оруктары

Каш-ла хонгаш бистин чурттуң школаларына чаа 1952—1953 өөредилге чылы эгелээр. Миллион-миллион урутар: оолдар болгаш кыстар бистин совет школаларга кичээлдеп эгелээрлер. Совет школа бүгү улаустун улуг ынакчылы-биле бүргөстүрген. Совет школыны быжыглаар болгаш сайырадып дугайында Совет чазак, большевик партия болгаш бистин баштыңчысы, башкы-ыс улуг Сталин доктаамал сагыш салып турар. Өзүп олурар салгакчылар дугайында бистин Совет Эвилелинде ышкаш шак индыг улуг сагыш салышкын делегерин өске чангыс-даа чуртунда чок. «Бистин күрүневис болза, бичин уругларны эки ажап доруктурарына болгаш аныктары эки-биле кижизидеринге акша-хөрөнгени харам чокка берип турар, ынчангаш ол талазы-биле өске бүү күрүневислерден ылгады» — деп эш Сталин чугаалган.

Совет школа өөреникчилерин эртемнерин үндөиннери-биле чеп-сетпел, анык салгакчыларын амыдырадыч совет патриотизмин херээңге, улуг Төрзүн чуртунга, Ленин —Сталинның партизаның херээңге ынакчылыг болгаш бердинген болурунга кижизидип турар. Совет школа болза, уругларын коммунист мировоззрениге, коммунист характерин онза шынарларынга, бедик моральдыг мөзүге болгаш күш-ажылга ак-сеткилдин-биле чанкыккан турарына кижизидер сорулгазы.

ВКП(б)-ның ТК-зы идеологтун айтырылгала талазы-биле бодунун төгүлгү шиттирлеринге чаа салгакчыларын күштүг, омак, амыдыралы өөрүшкүлүг, бистин херээваске бүзүрелдиң, бергелерин тилеп шыдаар, кандыг-даа шаптаразынарын алып эрттеринге белен кылдыр кижизидерин сорулгазын совет школыны мурунуга салган. Ханы болгаш быжыг билгилерин боттарына шиягээдип шыдаар, бүгү талазы-биле дески билгилтиң, коммунизмин херээ дээр идепкейлиг демиселчилерин кижизидер дээрге, совет школының үндөин сорулгазы болгаш оон амыдыралыны хойлузуп ол. Ол харысалгалыг сорулгазын шиттирелдеринге совет школының бүгү-ле ажал-чорудулгазы өөредилгениң чорудулгазы-даа, кластан дашкаар кижизидилгелер ажылы-даа, ада-иелер ортузунга педагогика пропагандазы болгаш комсомол, пионер, өөреникчилер органиацияларынын ажылы бүрүнү-биле чыгарып турар ужурулг. Өзүп олурар чаш салгакчыларын кижизидеринин хүндүлүг болгаш харын салгалыг херээ анаа бүзүрөткен дээрзин совет башкы бүрүзү кезээде ултас ужурулг.

Август 26-дан эгелеп бүгү-ле районнарда башкыларның август чөвүлөдү хуралдары эрткилээр. Оларга башкылар өөредилге-кижизидилгелер ажылдың шынарын бедидеринин айтырылганы чугаалашышаан, большевик партия болгаш Совет чазактын бистин мурунуска салган харысалгалыг сорулгааларын чедишкениң шиттирелдеринин улам таарымчалыг арга, оруктарын тыбар ужурулг. Эртен өөредилге чылының түнелинде анализтеп, большевик шүгүмчүлөдү болгаш ботшүгүмчүлөдү дилими-биле калбарып тургаш, башкыларның чөвүлөдү хуралдары илеретинген четпестерин чайладып узуткаарына, эң эки башкыларын болгаш школаларын мурункуда дуржулгазын калбаа-биле непередеринге деткимчени көргүзээр ужурулг.

Бүгү-ниитинин ыяавыла чеди чыл өөредилгениң сталинчы хойлузуун боттандырар, ортук өөредилгениң улам ынай калбарышкыны дээр область школалары болгаш оларның башкылары демиселди күтүлдериң келгенин эртен өөредилге чылының эки талалыг түнелдери кылдыр көөр херек. Эш Сталинның индидативазы өзүгээр эге өөредилгеден бүгү-ниитинин чеди чыл өөредилгениң шилчезин чорук, совет тургузгунч улуг-улуг тилелдеринин бирээзи болган ийкеп ол болза бистин чурттуң хожудунагы улуг өскерилге болуп, ынчангаш ол коммунизмге, ажалдын, тараачынарын чаа культурулг өзүлдөинче, угаан ажылы-биле күш-ажылдың аразында ылгалды чидереринче угаанган бистин бурунгаар хөгжүлдөвистин илергейлешкени болган.

Бүгү-ниити өөредилгениң хойлузу болза, бир чүдүндө, школа назылыг бүгү уругларын өөредилгеге долузу-биле хаара тударып, ийн чүдүндө, чыгынган контингентин четче тургузарын, үш чүдүндө школачыларын чедишкенин-биле өөредилгениң кижизидерин негээр дээрин билдинтир.

Эртен өөредилге чылында областың 185 школаларына 28.057 өөреникчи, азы 1950—1951 өөредилге чылында бодарга, 2200 кижн не-

межил өөрөнгөн. Бо өөредилге чылында башкыларның саны 1800 кижн чедир өзер. Эртен 1951—1952 өөредилге чылы Тыва автономнуг областың бүтү девискээринге бүгү-ниити чеди чыл өөредилгениң хойлузуун боттандырарының эргилделип чылы болган. Тывага бүгү-ниитинин чеди чыл өөредилгезин боттандырып эгелзэн чорукту канчаар-даа аажок улуг тилелдег, партия, чазактын база эш Сталинның область школаларына хүн-бүрүдө көргүзүп келген улуг дузаламчызын түнели кылдыр көрзе чогуур.

Бүгү-ниити өөредилгениң боттандырылганын элзэн улуг четпестер, чер-чер Советтеринин база улус өөредилге органнының бүүрүзү-биле бодунганын четпес ажалдын түнели кылдыр демдегелзери чугула. Чижээ, Барың-Хемчик районунга 118, Бай-Тайгага — 115, Чаа-Хөлге—60 школа назылыг уруглар өөредилгеден дашкаар артка турган. Элзэн чамдык школаларга өөредилге-кижизидилгелиг ажил кошкак тургустунган, интернаттарга амыдыралдың таарымчалыг байдалдары тургустунаанын биле өөредилгеден озаалдар, кичээлдер үзөр, школадан казытыныл үнер чоруктун таварылгалары элзэн хей болган. Эртен өөредилге чылында область школаларындан яны-бүрү чылдагааннар-биле 600 өөреникчилер казытынып үнгөн. Бо бүгү болза, бүгү-ниити өөредилгезин хойлузу каржызы-биле үретиң келгениң барымдаазын көргүзүп турар. Бо өөредилге чылында областың школалары өөреникчилерин контингентин четче тургустары дээр демиселди күштөлдирер ужурулг. Элзэн чамдык школаларын, база Михайлоку, Макарова, Серен-Доржу, Благинина, Метке болгаш өске-даа мурнакчы башкыларын кызып ажалдаанынын түнелинде областың чамдык школалары өөредилгениң шынарын элзэн бедидип шыдаан. Ынчалзажок ийн-чылчыларын саны ам-даа хей болган. Эртен өөредилге чылында 1734 өөреникчи ол-ла класстарында артка ийкеп 1937 өөреникчи күсүк шылгадала алган. Улус өөредилгениң органы бо өөредилге чылында түгө мурнакчы башкыларын дуржулгазын непередери-биле кызылгалатынмай, харын кошкак башкыларга дуза көргүзери-биле шыгыңы ажалды чорудар ужурулг. Чыл бүрүдө чавыс шынарды өөредилгени берип турар, белеткелди четпес, мергежилдин бедитпейн турар ийкеп ак-сеткилдин-биле ажалдап турар башкыларын чөвүлөдү хуралдарга болгаш башкылар советтеринге шыгыңы шүгүмчүлзери эргежок чугула.

Амгы өөредилге чылында чангыс-даа школа назылыг уруг өөредилгеден дашкаар арткаан турар ужурулг. Өөредилгениң баштайгы хүнеринден эгелзеш-ле өөреникчилерин кичээлге кзеп турарын шыгыңы контролдоп, областың бүгү школаларының класс бүрүзүңге өөредилге-кижизидилгелиг ажылды үлегерли-биле организастаар керек. Өөредилге-кижизидилгелиг ажылды үндөин-биле экижердинин сорулгазы бүгү башкылар коллективтеринин кичээлгебинин түвүңге салдынган турза чогуур.

Өөредилге-кижизидилгелиг ажылды байдалы, бодунун эки талалыг илергейлешкенин чүгле өөредилгеге эвес, харын өөреникчилерин бедик сагылга-чурумга тыкан турары эргежок чугула. Эртен өөредилге чылында область школаларына «школага сагылга-чурумну быжыглаарының дугайында» РСФСР-ниң Чырдышкын Министринин 1951 чылдын декабрь 12-де үндүргөн № 1092 дужаалын күүседир талазы-биле практиктиг ажал эгелзэн турган. Областың өске-даа мурнакчы башкылары «Өөреникчилерге сагылга-чурум дүрүмүн» боттарының өөреникчилеринге шыгыңы сагытырар талазы-биле кескү чедишкенин чедиң шыдаан. Сагылга-чурум дээрге, — чедишкениң өөредилгенин чүгле чепезе эвес, харын кижизидилгени, оон түнелиниң чарылбас яези болур. Бир талазында, быжыг сагылга-чурум чокта өөредилге чорудулгазын организастатынмас, ийн талазында, чүгле өөредилге кичээлдеринин чорудулгазын, кластан дашкаар хемчеглерин үндөинде школачылар шын кижизитер болгаш оларның меделердиң сагылга-чуруму быжыгар. Меделердиң сагылга-чурумга кижизидерин бүгү башкылар коллективинин дорт хүлээлгези болур дээрзин онаалап демдегелзери эргежок чугула.

Меделердиң сагылга-чурумга кижизидерин дээр демиселди чорудары өөредилгениң шынарын бедидеринин олоделердиң чепектеринин бирээзи. Ол меделердиң сагылга-чурум болза, коммунист моральдың херээңге

кижизитинген совет кижинин онза шынарларын бирээзи ол. Меделердиң сагылга-чурумга кижизидерле школалар болгаш башкылар өөреникчилерин ада-иелери-биле хүн бүрүнүн быжыг харылаазын тургустар болгаш уругларын шын кижизидер талазы-биле оларга дузалып, чурттагы чоңун ортузунга педагогиктиг билгилерин непередери чугула. Өөреникчилерин сагылга-чурумн быжыглаарынын айтырын шиттирлээрде, башкы бүрүзү школаның ажылынын утка-шынарын таарымчалыг болдуруру, өөредилге эртемнерин шын башкылары, класстан болгаш школадан дашкаар ажалды чөп организастаары, «өөреникчилерге сагылга-чурум дүрүмүн» школага, өг-бүлөгө сагыдары дээр ышкаш педагогиканың үндөин негелделерин барымдалары чугула.

Совет Эвилелиниң бүгү школаларынын амыдыралында ышкаш, Тываның школаларынын амыдыралында кол чугула айтырыг болза, эш Сталинның өөредилгеге холбаштыдыл эртемнерин башкылаашкынын эде тургузарынын айтыры бо-лур. И. В. Сталинның өөредилгениң чогадыкчы байдал-биле шын барымдалары чүгле дыл эртемнерин башкылаашкынын экижеринге эптиг аргаларын берип турар эвес, харын школаларын нити ажалын улам бедик чагага тургузарын, өзүп олурар чаш салгакчыларын коммунист кижизидилгезин шын шиттирлээр чорукту хандылар.

Өөреникчилерин кижизидилгезинге шиттирлериң ролду социал-экономиктик эртемнер база ойнаар ужурулг. Ынчангаш ССРЭ Конституциянын, төвүңүн, литературанын, географиянын база өске-даа эртемнерин башкылаашкыныга идея-теоретиктиг деннедиң бүгү хемчээлдин-биле бедидер эргежок чугула. Төвүңүн, ССРЭ Конституциянын, литератураны башкылары өөреникчилерин мурунуга социалист тургузгунч артык күчүлүү тодаргай чижектерге көргүзүп, школаларынын совет патриотизмин, совет национал чоругаралдын херээңге кижизидер ужурулг.

Өөреникчилерге диалектикал-материалист мировоззренин бар болдуру, оларны практиктиг ажал-чорудулгага белетээрине биология эртемнеринин (ботаянказын, зоологиянын, анатомия болгаш физиологиянын, дарвинизм үндөинеринин башкылаашкынын харысалгалыг ролду ойнаар. Мичурин болгаш Павловтун өөредилге-биле холбаштар, ол эртемнерин башкыларын эде тургузарынын айтыры ам-даа бисте чедир шиттирлетинмзэн. Элзэн чамдык школаларда дуржулга участктары, эки дертинген кабинеттер, амылг бойдузун булчугуштаа ам-даа чок. Бойдусе, колхоз бүдүрүлгезинге экскурсиялар өзвэш чорутуңуп турар. Ол четпестерин узуткаары өөредилгениң шынарын бедидеринге болгаш өөредилге-кижизидилгелиг ажылды экижеринге дузалар.

Школачыларын өөредилгенин шынарын бедидеринин шын угланышкыны школа, комсомол, пионер организациаларынын ажылынын үндөининде салдынган. Чоокта чиз бистин улус В. И. Ленин аттыг пионер организациазында 30 чыл оонун хүнүн демдегел эрттирген. Ол хүндө эш Сталин анык пионерлерге чоруткан чагазында мынча деп бижээ: «Калды чурттаары болгаш өөредилгеге, күш-ажылга, хей-ниитин амыдыралына чедишкениң болурун пионерлер болгаш школачыларга күзөдип». Баштыңчынын ол сестери өөредилге, күш-ажылга, хей

Улус демократиясының чурттарында

Сонгу-Чөөн Кыдатта кывар сланцы тывыжының дүрген өзүлдеси

ПЕКИН. Сонгу-Чөөн Кыдатта кывар сланцы тывыжының дүрген өзүлдесинин дугайында медээни «Цзиньбужибао» солун медээлеп турар. Ам бо хүннерде кывар сланцы Сонгу-Чөөн Кыдаттың чурттагы чонунун, бүдүрүлгелеринин хереглелин долзуу-биле хандырып шыдаар санның кылдыр бүдүрүп үндүрүп турар. Оон-биле черелештир 1951 чылдын октябрыда турганынга

бодаарга бензиннің өртээ 25 хуу чийгез.

Мооң мурнунда тараачыннар чырытыкка чийк өртектик үстү ажыглап турган, ам олар мооң мурнунда чырытыкка хереглеп турган бодунуң үзүнүң өртээ-биле ден өртектик керосинни ажыглап турар апарганнар.

(СЭТА).

Болгарияны Совет Армияның хостаанының хүнүнге БКП ТК-ның кыйгырылганы

СОФИЯ. Маадырлыг Совет Армияның фашисттик кулданышындан Болгарияны хостаанының хүнү—сентябрь 9-ка Болгарияның коммунисттик партиязының (БКП) Төп Комитетинин кыйгырылганын пайсылап солуннары парлап турар. Бирги кыйгырылгач кыйгырып турары болза: «Бүгү-делегеибе тайбының бузудас чөлөгөжи—Совет Социалистик Республикаларның улуг Эвилели делгерини!»

«Бистиң хостакчыыс—совет улуска чалбыштыг байыр!»

«Алдарлыг Совет Армияга бүгү улустун өөрүп байырлаашкыны!»

Болгарияның коммунисттик партиязының ТК-зының кыйгырылганы Болгарияга социализм тургузушкуну дээш, тайбын дээш, улуг Совет Эвилели-биле акы дунманың бузудас найыралын быжыглаары дээш демиселди улам быжыглаарынче болгар ажылчы чоннары кыйгырып турар.

(СЭТА).

Совет энергетиктеринин күш-ажылынын мурнакчы методтарын ажыглап турар

ПРАГА. Оттудар чүүлү дамбаарының болгаш хей ажык бээр кылдыр ажыглаарының талазы-биле база электри энергиянын ажылдап кылдырып болгаш дерилгелерин ажаап карааттарының талазы-биле совет энергетиктеринин дуржулгазын Чехословакияда электри станцияларында чедишикинниң ажыглап турар.

циязынын ажылдакчылары совет энергетиктеринин дуржулгазын ажыглап тургаш машиналарын болгаш механизмнерин хынап көөрүнүң хуусаазын 9 хүн кызырган, ынчангаш пландан дашкаар дыка хей муң кило-ватт-шак энергияны ажылдап үндүргенер.

Гандоловаяда электри станциязының ажылдакчылары дерилгелерин хыналдазын мурнунда 77 хүн-нер дургузунда чорулар ужурулгун турган болза, ам 35 хүннер дургузунда доозар деп шийтирилээр.

(СЭТА).

Румын улус чаа конституциянын төлөвилелин чугалажып көрүп турар

БУХАРЕСТ. Румын улус чаа конституциянын төлөвилелин бир ай дургузунда идеялык чугалажып көрүп турар. Он-он муң агитаторлар болгаш пропагандистер клубтарда, номчулга бажындарында болгаш кызыл булуннарда, ажылчы чоннарның квартираларында румын улуска чугула ол документини тайылбырлап чоруп турарлар. Бухарестинин ном үндүрер чери конституциянын төлөвилелин 2 миллион экземпляр кылдыр парлап үндүргөн.

Улус эрге-чагыргаы болгаш партия херээженерге оолдар-биле бир дөмей эргени берген деп «Скыштей» солунун өске чүүлүнде бижип турар. Шаанда дарладың чораан болгаш бижик-билгик чок чораан херээженнеринин ортузундан сөөлгү чылдарның дургузунда чүс-чүс алдарлыг бүдүрүлгелеринин өзүп үнгенин солун медээлеп турар.

1951 чылда 30 муң ажыг херээженер саваршкытар, токарчылар, сталярлар, экскаваторчулар, литейшктер, электрликтер болуп, бедик билгин алганнар. Амгы үеде Румынияда 20 муң ажыг херээженер инженерлер, техниктер, мастерлер кылдыр санадып турар.

Улам-на хей санныг херээженер күрүнө удурутулгазында киржил турар. 28 муң хире күш-ажылчы херээженер улус Советтеринин депутаттарында солгутканнар болгаш 7 муң херээженер улус судтарынын төлээлекчилери болуп турар.

(СЭТА).

«БУРУУДАДЫП ТУР МЕН»

Бачтергезитте уг чепсекти американнарның ажыглап турарының дугайында доктор Д. Эндикоттун брошюразы

ОТТАВА. 1952 чылдын апрельде тайбын талаакчыларының канада конгрессинин даргазы доктор Джеймс Эндикотт Шанхайдан Канаданың даштыкы херектер министрин Пирсонче телеграмма чоруткан, телеграмманың узказы мындыг: «Мээң бодумун чыруткан истелгем американын Кыдаттың девискээринде улуг хемчээлдег черде бактериологтун дайынны чорудуп турарын тодаргай көргүзүп турар. Кытшканын нацияларның дугуржулгазын бужар багы-биле үрөп турарына удурларынычче Силерни кыйгырып тур мен».

тарга удур америк империалисттеринин бактериологтун дайынны чорудуп турарының дугайын чугалап турар.

Реакциялыг парлап алганы болгаш парламентинин чорудуп турары аңга удур организастааны улур-дурьок хораянаашкынын чоруктун дугайында болгаш оон таварышканы куду көөр, дорамчылар чорук дугайында бижээш, доктор Джеймс Эндикоттун брошюрада бижип турары болза: «ол хире элдептик чорукта дугайын ап көөрге болза, бактериологтун дайынны ажылаан чорук кем-бурууну үүлгеткени ол эвес болуп турар, а ол дайынга удурланышыкканы кылары кем-буруулук болуп тур, өлүрүкүнү хемчег алар эвес, а өлүрүкүге удур херечи болуп турар кижини буруудатырар-дыр деп бодап болур тур».

Бир эвес чазак чери мени чөпсүмес, мээң үнүмү херекке албас чүве болза, улус боду шийтир үндүрүн дээш мен улусче кыйгырыг кылыр мен».

Американынның ажыглап турары, оларның көргени бактериологтун бомбалары Эндикотт тодаргайы биле бижип турар.

(СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командьылаанының дыңнады

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканың Улустун армиязының Кол командьылаанының август 20-де медээлээни болза, эртен хүннерин дургузунда фронттарга онза ескерилгелер болбаан.

кең хүннерин дургузунда фронттарга онза ескерилгелер болбаан.

(СЭТА).

Тэчжоннуң туттурган шериглерин хоругдап турар лагеринде америк агрессорларның араатанзыг чоруктары

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус армиязындан туттурган солдаттарны болгаш офицерлерни америк интервентилер араатанзыг өзү-биле аажылап турарлар.

«Чаа Корея» деп журнал Тэчжон хоорайда туттурган шериглер хоругдап турар лагерден дезип келген Улус армиязының дайычызы Хон Ги Манның чугаазын парлаан.

Хон Ги Ман мооң адаанда барымдааларны медээлээни:

Америк өлүрүкчүлер бистерни, беш кижини Тэчжоннуң лагеринче апар чорааннар. Фронтунун шугумундан эгелээш Тэчжонга чедир биске кандыг-даа чөм бербээш. Тэчжоннуң чанынга бар чорувуста база бир өске бөлүк туттурганнарга таварышкан биз. Оларнын хевирин коргунчуг болган. Дош дег соок хат хадып турган, а туттурганнарның хей кезини иштиги хептери-биле чорааннар. Оларның мага-боттары оюк-чапсак, холандарлыг болгаш балыгларлыг болуулаан. Оларнын барык-ла шуптузу аңаа кылаштар аргажок чорааннар. Чамдыкы аскак, чамдыкы буттарын сөөртүп алгылаан болгаш чамдыкынын холдур аңаа-ла аңгы чүве дег халааныг чоругулаан. Чамдык кижилер кылаштар чадап кааш кээп дүшкүлөп чорааннар. Ынчап баарга, таңныг шериглер оларны боозунун ужу-биле сокпушаан, уламчылап шимчээрин албадып турганнар. Оларнын катап туруп чадап каанарын ол-лар черинге боолап өлүрүп каап чорааннар.

деп албадааннар. Олар ону ижеринче мени коргунчуг согушкуннарны кылып тургаш албадып турганнар. Мени ынчаар албадып шыдаас деп чүвени олар билгеш, мээң бажымче дыка күш-биле кагарга, угаанын оскунуң, моорал калган болдум.

Лагерге америк араатаннарның оон-даа еске коргунчуг үүлгедишиктеринин херечилекчизи болган мен. Ол лагерге чүглө туттурган шериглер эвес, харын-даа «тургуннар» база турганнар. Оларны америк өлүрүкчүлөр хүнүн-не он-ону-биле өлүрүп турганнар. Бир-ле айдын дүне американын бистерни үндүр сывырып келгеш, оларнын араатанзыг үүлгедишиктеринин көөрүн бистерин албадыан. Араатаннар шуут чангааш беш херээженнерин үндүрүп келгеш, хендир ышкыш кылдыр чооннадыр долгааш, бензинге өтүрүп каан саваң-биле оларны ораагаш, от-биле кыпсыкканнар. Ол херээженнеринин хилинчектешишкени, каргыжы кижиде-көрүп, дынаар аргажок болган. Америк өлүрүкчүлөр ол чорукту сеткил ханышканын көрүп, катыржып, аджык чакып турганнар. Кажан ол херээженер угаанын оскунуп мооралылап каарга, американын оларнын кырыңче база катап бензинни куткаш, өрттедикшес, өлгөн кижилер худдалган ышкыш апаргыже ол коргунчуг болушкунну сонуурлап, амыран көрүп турганнар.

Ол лагерге мээң бир неделя хире болганымың дургузунда кижини эди чиир америк араатаннар аңаа турган кижилерин барык-ла чартык кезини кырып каапканнар.

Он хонук эрткен соонда мени, база үжөн туттурган кижилерин лагерден фронттуге чорудукааннар. Бистер эң мурнуку шугумнарның девискээринге барган биз.

Кажан бистер орту шынаалап кылаштажып чорувуста хеп-хенертеней тейлер кырында пулеметтар болгаш автоматтар чыжырткайы-ла берген. Ол болза, дайынын чедип келирин чаштынып алгаш манап чыткан, Улус армиязынын дайынчылары болганнар. Бисти албадып сүрүп чораан рота американын оларга удурларынын оралдаска-даа шуут узуткатырып кааннар.

Мени Улус армиязынын дайынчылары мээң элээн каш эштерим-биле катая хостап алганнар.

Мээң караамда коргунчуг хилинчектешиширге шыдашпай өлүп чыткан кижилер болгаш ол чорукту сонуурлап көрүп турар америк өлүрүкчүлөр амдыгаа чедир көстүп чоруур. Ол өлүрүкчү араатаннар боттарының ханыг үүлгедишиктерини дээш каржы шийдилгеге таваржып ужурулгун.

(СЭТА).

Тегеранда дүвүрээзин

ТЕГЕРАН. «Бахтаре эмруз» деп солунун парлааны меделелин өзү-гаар алырга, августун 19-та Тегеранын төп кудумчуларына эртенден эгелээш дыка хей черлерге чыскаал болуулаан болгаш чурттакчыларнын демократчы үзелдик кезектеринин төлээлекчилеринин «паниристер» дээр кижилер-биле болгаш Сумка деп фашисттик партиянын кежигүннери-биле аразына таваржышкынар болган. Хоорайнын дыка хей кудумчуларында магазинер хадгынган турган. Полиция чыскаалганын тарды сывырып турган.

«Да» солунун меделеп турарын өзү-гаар алырга, августун 19-туң кежээинде 8 шак турда хоорайнын аңгы-аңгы черлеринге полиция чыскаалганынга удур карак чажы төгер газтыг гранаталарны ажыглаан болгаш агаарже от ажыган. 8 шак 30 минута турда, «паниристер» болгаш Сумка деп фашисттик партиянын кежигүннери Тегеранын тайбын бажыныңче чаза басып киргеш, оон иштиги өрээлдеринге кересиш куткаш, бажыны өрттедиккенер. Оон өрт-даа эгелээш болгаш кожаны бажынарже дамчып эгелээш. Сумка деп партиянын кежигүннеринин өжегээр моондактап турганынын журунда өрттү өжүр дээш келген өрт шериглер үжөн минуттун дургузунда өжүрүшкүнчө кирер аргажок турганнар деп «Да» солун бижээш. Өрт дүн ортузунга четкен. Тайбын бажыны болгаш оон-биле кожа турар база ийи бажынар хып турган. Ол бажынарнын чурттакчыларынын аразында балыглангылаан кижилер база бар.

(СЭТА).

Тегеранда шериг байдалын тургусканы

ТЕГЕРАН. Тегераны болгаш оон кылдыгынын октябрь 21-ге чедир 2 ай хуусаа-биле шериг байдалынче кирир деп август 20-де кежээ Ираннын чазаа шийтирилээн. Тегеранын шериг генерал-губернаторуна гене-

рал Азими томуйлаткан. Шериг байдалын киргенин-биле солбагыш кежээкиниң 11 шактын оонда кудумчуларга чоруюрун хоругдаан.

(СЭТА).

Шаандагы гитлержи офицерлерни болгаш солдаттарны Испанияда белеткеп турары

РИМ «Аванти» солунун меделгелдине чугалап турары:

Гитлержиг аг-шериглерин чылча шапканын соонда Испанияга чаштынып турган дыка хей санныг шаандагы гитлержи солдаттарны болгаш офицерлерни чып, оларны өөредип турарының дугайында чамдык меделгелерин Испаниянын төп штабынын дээди офицери кылгаш, оон адын биживезин боду дилээш.

Испан офицерин меделеп турары болза, Саргосанын чаннда фашисттик шериглерин шаанда куяктантыг катыжышкынарнын шериглерин өөредип лагер бар. Бургостун чанында база-ла ыңдыг лагер турар. Аңаа гитлержи шериг-агаар күштерин албан эртинир турганынын катап өөредип турар.

Ол лагерлерни шаандагы рейх-канцлер чораан Фон Папеннин айтышкынын болгаш оон Франко-

биле бо чылдың май айда ужурашканын соонда организастап эгелээш.

Ол меделгелден алырга, «Сонгу-атлантик эвилелин» инфра-структуразын тургузары-биле америк чазактын Испанияга тускай үндүрүп бергени долларын чартык кезини шаандагы ашастик шериглерин эргезинде берип каан лагерлерин болгаш өөредилге шөлдерин ажаз-рынга чарыгдатып турар. Иберий чартык ортулукка атлантика «инфраструктуразын» калбартынын талазы-биле ажылдарын сак-хөжүдеринге Францияны, Бельгияны, Голландияны генерал Риджвей база-ла албадып шыдаар деп Сонгу-атлантика бөлүгенишиктерини баштын кижилери көрүп турарлар.

(СЭТА).

ШУМАХЕРНИН ӨЛГЕНИ

БЕРЛИН. Август 20-де Бонлга Германиянын социал-демократтыг партиязынын бир дугаар даргазы Курт Шумахер өлгөн деп Барын

Германиянын ДПА агентидели дамыткан.

(СЭТА).

Хол бөмбүүнүн талазы-биле делегейиниң бирги черинде

Хол бөмбүүнүн талазы-биле делегейин бирги чери дээш оолдар командаларынын сөөлгү чадазы чоруп турар. Маргылдаанын киржикчилери ийи бөлүккө чарылганнар. Оларнын аразына дугаар туудушкуну чоруткан.

раильдин, Польша биле Индиянын, Чехословакия биле Франциянын, Венгрия биле Совет Эвилелинин хол-бөмбүкчүлөрүнүн ужуражышкыны болган.

Бирги черден алдыгы черге чедир ойнаан эң күштүг бөлүккө тилээн командага оолдар командаларынын аразына хол бөмбүүнүн талазы-биле делегейин чемпиону атты тыпсыр.

Херээженер командаларынын хол бөмбүүнүн талазы-биле делегейге бирги чери дээш оонда 8 чурттарны командалары киржип турар. Маргылдааны бир эргилдир чорудар. Август 22-де Индия биле Польшаның, Румыния биле Совет Эвилелинин, Чехословакия биле Франциянын херээженер командалары ужуражыр.

(СЭТА).

Дайзынын чидиргелеринин дугайында Вьетнамның Улустун армиязының Дээди командьылаанының дыңнады

ШАНХАЙ. Вьетнамның Улустун армиязының Дээди командьылаанынын сөөлгү дыңнадын өзү-гаар Вьетнамның информация агентиленин меделеп турары болза, 1946 чылдың декабрыдан 1952 чылдын июльга чедир Вьетнама болган удурланышыкканын шимчээшиктерин үезинден бээр армия болгаш Вьетнам улус дайызынын 219346 солдаттарын болгаш офицерлерин чок кылып узуткаан.

винтовкаларын, 10395 пулеметтарын, 384 мортирлерин, «Базука» деп танкыга удур 195 бооларын, 118 пушкаларын хунаап алган. Оон аңгыда, Вьетнамның Улустун армиязынын кезектеги 71 автомашиналарын болгаш 50 радио дамчыкчыларын хунаа-эргенден. Вьетнамның Улустун армиязынын 1414 автомашиналарын, 165 самолеттарын, 201 паровоз арнын, 564 демир орук вагоннардын, 139 хем судуларын болгаш 60 артиллерия бооларын чок кылып узуг каан.

(СЭТА).

Кыдатта даштыкынын бүдүрүлгелерин хурааган.

ШАНХАЙ. «Цзефанжибао» солунун меделеп турары болза, Шанхайнын шериг-контроль комитетинин англианнарга хамааржып турар «Шанхай Доварыг Лимитер» болгаш «Моллерс Шипбилдиг Энд Инджиниринг Уоркс Лимитед» деп верфилерни хураарынын дугайында дужаалды берген.

Дужаалда чугалап турары болза, хураашкынын чорудуп турарынын ужуру болза, кыдат улустун сонуургалдарын хандыар сорулганын чорудуп турар. Ол дужаал

болза, ол компанияларнын шийдиш болгаш шимчeves бүгү эт-хөрөңгүн ринге шуптузунга хамааржыр. Ин «Синьвэньжибао» солунунун би турары болза: ийи судно тудушкунунун компанияларын хураады дугайында шериг-контроль комитетинин шийтиринге Шанхайның бүгү чурттакчы чону байы, чедирип турар. Чүге дээрге, о шийтир бистиң улус күрүневишти сонуургалын буруну-биле харыш радио турар.

(СЭТА).